Napsal uživatel Miloš Hlávka + Marta Pelikánová - Pelda
Čtvrtek, 17 Červen 2010 20:28

Kámen všech přání Bac! Další zarostlý zákop. V té husté, léta nesečené trávě, nepravidelně se střídající s houštinami, nebyl vůbec vidět. Zvlášť ne teď za soumraku. Navíc Leontýnka se tady moc neumí pohybovat – vzali ji sem poprvé. Ale pořád je lepší zahučet do jámy, než se nechat lapit nějakým čičmundou od Vojenské policie. Nebo rovnou šlápnout na nevybuchlý šrapnel.
Něco žuchlo. Tak nějak těžce, temně. Ve starém zákopu by se měly uvolnit leda zetlelé zbytky výdřevy, případně se za nimi ještě sprška hlíny. Ale tohle vypadá na kus pořádného šutráku.
A to už jsou v té jámě všichni. Sklonili se k zemi.
Fakt pěkný kousek. A s nezvykle rovnými hranami.
„Poslouchej, Schliemanne," přerušila konečně Leontýnka vytrvalé mlčení: „Takovej šutrák je v týhle divočině docela zvláštní, ne?"

„Víš, Leontýnko, vona tu nebyla divočina dycky. Do února 1953 tady žili lidi a netušili, že armáda potřebuje plac pro nový cvičiště, aby dokázala správně bránit ten pravej a nefalšovanej mír. Stejně jako třeba kousek vod vás na Prášilsku."

Ostatně ten zákop... Byl to opravdu zákop? Třeba šlo o zbytek propadlého sklepení. Protože podle Schliemanna měl někde tady ještě před šedesáti léty stát zámek.

Rozhodli se ten kámen odtáhnout o kousek dál – chtěli si ho pořádně prohlédnout a ta jáma nebyla to nejvhodnější místo. Čekali, že to i pro dva chlapy bude pěkný záhul. Jenže nakonec ho odnesli až nečekaně lehce.
Sedli si na okraj houští. Rozdělali ohýnek, jen takový nepatrný, aby jej hned tak nezmerčila hlídka Vojenské policie, kdyby jela náhodou – anebo třeba i ne zcela náhodou – kolem, a zahleděli se na kámen. Opravdu měl nezvykle rovné hrany. A na jedné z jeho ploch nějaké vrypy.
Ne od tankových pásů či od střel ze samopalů. Tyhle prohlubně byly zašlé, zjevně mnohem starší. Jakoby stopy dávného nápisu. Snad v nadpraží kamenného portálku. Vzali tedy kámen k ohni, ale ať ho natáčeli, jak ho natáčeli, nikdy nespatřili víc než náznak jednoho či dvou písmen. Že by zub času? Nebo že by ten šutrák nikdy nebyl přitesán tak docela rovně? Nebo jednoduše ten ohýnek neměl dostatečnou intenzitu, aby v něm bylo něco pořádně vidět. Jenže měli zatraceně dobré důvody, proč nepřikládat víc.
„Já fakt nevim," povídá rezignovaně Schliemann. Pak zkoušel po ploše šutru přejíždět bříšky prstů, zda něco nezjistí hmatem. Nic.
„A přitom jako bych měl pocit, jako by tam byl ňákej nápis. A já bych si ho tak rád přečet..."

Pořád ještě hladil plochu kamene.

Najednou se rozsvítilo. Jako by do ohně omylem přiložili vojenskou světlici, či co. A kontury nápisu byly rázem na chvíli zcela zřetelné. Ještě ho umět přečíst, protože kdo má luštit tenhle švabach, či co to vlastně je.
Naštěstí s nimi jede Schliemann. A samozřejmě rovnou dodá, že tohle písmo není švabach, nýbrž jeho předchůdce – asi o sto let starší. A rovnou dodává:
„Já to rovnou přeložím do moderní češtiny: Všechna Vaše přání se splní – jen..."
Odmlčel se uprostřed věty.
„Jen co? Jen jednou?"
„Nevim. Tady je to vodlomený."
„Asi po tom někdo přejel tankem."
„Spíš ne. To někdo ulomil nebo spíš vodsekal už hodně dávno. Dokážete si představit, kdy tenhle nápis vzniknul?"
„Za Marie Terezie, ne?"
„To ani omylem. Jednak písmo je starší, jednak se tudy přehnaly husitský války – a po nich se tu až do konce ty druhý světový mluvilo německy. Takže tenhle nápis je nejpozdějc tak ze začátku patnáctýho století..."

„Jakpak to tu tenkrát asi vypadalo?" zasnila se Leontýnka.
„Což vo to, tenkrát... Vono by stačilo vidět, jak to tady vypadalo tak před sto padesáti léty... A před padesáti léty..." povzdychl si Bušek a opřel se o kámen.
Malý ohýnek, nepatrný, aby jej snadno nezahlédla hlídka Vojenské policie, kdyby náhodou jela kolem, poblikával v houštinách. Je však jako by cosi táhlo ven ze zákoutí relativního bezpečí, na místa, která by snad byla náměstím, kdyby zde po tolika letech imaginární Třetí světové války ještě zůstalo něco stát.
Vyšli na cestu. Dokonce na ní byly zbytky asfaltu. A stopy tankových pásů. Řady lip šuměly za nočního vánku a vzpomínaly na střechy domů, které už tu dávno nebyly.

A pak se to stalo. Taková zvláštní věc – snad kolektivní sugesce. Několik luceren jako by ozářilo okolí. Za nimi se mihotaly náznaky fasád. Mdlé stopy světla ozařují báň kostelní věže. Za některými okny se dosud chvějí plamínky svíček. Některé po čase zhasínají jako naděje na lepší příští, jiné jako by vytrvale vzdorovaly.

Tlumený klapot koňských kopyt. Drkotání kol kočáru po dlažbě z kočičích hlav.
„Grüß Gott!" zmůže se Schliemann na nesmělý pozdrav.
„Grüß..." zaniká odpověď v rachotu odjíždějícího kočáru.

Jenže pak se vše tak nějak zamlžilo a pojednou jako by se ocitli v jiné době. Město je pusté a prázdné, za většinou oken temnota, někde už chybí i skla. A teď je na čase skrýt se v jednom z prázdných průjezdů. Protože od kostela jede vojenská vétřieska naložená velkými dřevěnými píšťalami z varhan. Kdysi – a možná to nebylo dávno – zněly zvukem Bachových fug. Nyní už budou jen příjemně praskat v kamnech. Dřevo je pěkně vyschlé a jiné topivo jim vojenští páni nepřidělili.

A po chvíli i tento obrázek mizí a všichni zase stojí v pustině na cestě rozryté pásy tanků.

Že by ten šutrák čaroval?
„Všechna Vaše přání se splní-jen..."
Že by na tom něco bylo? Ale co to "jen" na konci? Co tam mělo být? Jen jednou? Ale tohle – nebylo to už podruhé? A když si uvědomili, jak snadno tak velký šutrák odnesli, možná to bylo dokonce potřetí. Vlastně to je takový... takový Kámen všech přání – či jak ho nazvat.

Vrátili se do houští.
Leontýnka upřela svůj pohled na kámen. Posledního nebo jednoho z posledních viditelných svědků někdejšího života těchto beznadějně zpustošených míst.
„Poslouchej, Schliemanne, není to škoda, nechat jen tak zmizet ze světa takový nádherný město?..."
„Je to škoda – a velká. Zámek, radnice, tři kostely, klášter,... Jenže co teď s tim... Skoro po šedesáti letech..."
„To přece není možný..." – opřela se Leontýnka do otesaného kamene ležícího poblíž: „Jenže vrátit dějiny, to už asi ani ty, šutráčku, nedokážeš, viď..."

To už ale bylo na čase uložit se k spánku. Zítra je neděle a cesta z prostředka vojenského prostoru na vlak nějakou dobu trvá. Přitom ještě před šedesáti lety vedly koleje až sem. Vlastně ještě před pětačtyřiceti. I když tehdy už po nich civilní vlaky nejezdily.

Kolem půlnoci jejich spánek na okamžik zeslábl. Protože kdesi za hradbou stromů – či čeho vlastně – jako by se rozzářila nějaká světla. Ale kdo ví, to třeba jen měsíc na chvilku vykoukl zpoza mraků. A v tutéž chvíli jako by se kdosi zcela tiše a naprosto nepozorovaně vytratil...

Probudil je hlídač. Ne strážný z vojenského útvaru, ne fízl od Vojenské policie, opravdu hlídač. Zámeckého parku.
„Co tady děláte?! Jak sté se sem dostali?!"
Ještě včera – ale co vlastně v tomto okamžiku znamená slovo „včera"? – tu byly divoké houštiny, kde člověk nevěděl, o co zakopne, a pokud o to zakopne, zda to nevybuchne. A teď najednou pečlivě udržovaný anglický trávník. Přistřižené keře. Opodál bělostné stěny zámku. Tady působí dvojice trampů v maskáčích nasáklých kouřem desítek potlachů opravdu poněkud nepatřičně. Skoro stejně exoticky jako výsadek pověstných Paroubkových Marťanů.
„Co takhle kouknout na návštěvní řád?!" nepřestával prudit hlídač: „V devět večer se park zamyká..."
„Ale včera..."
„No jasně, to bylo votevříno vo dvě hodiny dýl, dyž tu teda byla ta městská slavnost. Ale to byla výjimka – a v jedenáct ste i tak měli vypadnout..."
„A kde je Leontýnka?!" uvědomil si najednou Bušek, že nejsou všichni.
„Jaká Leontýnka?"
„Tady Buškovo děvče."
„Žádný děvče tu s várna nebylo. A dyby bylo, myslíte, že bych vás tu jen tak nechal? Jen pro krásný voči ňákýho děvčete?!"

Vyšli – tedy vlastně byli vystrčeni – na náměstí. Ne, nebyla to taková idylka jako onen noční přízrak z před víc než stovky let. Půdorys protáhlého prostranství sice zůstal zachován, ale některé domy měly fádní břízolitové fasády, jednu proluku vzniklou po poslední válce dokonce

zaplnil dvoupatrový panelák s plochou střechou. A ten obchoďák při vyústění Klášterní ulice také nepatřil mezi architektonické skvosty. Plocha hlavního městského prostranství byla zamořena parkujícími auty. Rokokový kostel na horní straně náměstí vykazoval známky dlouhodobé neúdržby, ale zárodek lešení u jeho stěn dával tušit, že by se to už brzy mohlo změnit.

Šipky na rozcestníku poblíž radnice byly dvojjazyčné. Ne česko-německé či německo-české. Vlastně ani česko-ruské, ty se dají najít tak třicet kiláků západně odtud. Tady a teď je přece jen už jiná doba, tady a teď frčí anglina.
POŠTA – POST OFFICE
RADNICE – CITY HALL
KLÁŠTER – MONASTERY
ZÁMEK – CASTLE
NÁDRAŽÍ – RAILWAY STATION
HŘBITOV – CEMETERY
TEPLÁRNA – GAY FACTORY

V městské teplárně se zrovna koná den otevřených dveří. Jako součást městských slavností. Prohlídka zařízení zrekonstruovaného za podpory fondů Evropské unie by jistě mohla být zajímavá. Jenže ten poněkud svérázný překlad do angličtiny tak trochu odrazuje.

Vyrazili tedy na prohlídku kláštera. Přestože bulvárním tiskem občas probleskne zvěst, že ten či onen klášter se od té teplárny – gay factory – v principu zas až tak moc neliší. Procházeli chodbami jak původního barokního křídla, tak přestavěnými částmi. Až došli do rozlehlého klášterního chrámu svaté Alžběty.

Té sošky, která svým stářím zjevně vybočovala ze slohově jednotného vybavení kostela, si paradoxně dříve všiml Bušek než Schliemann, který by to měl mít v popisu práce. „Koukám, že tohle vypadá jako kopie Madony z Velhartic, nemám pravdu?"
„Nemáte. To je originál. Začátkem roku 1953 akutně hrozilo, že naše město a všechno široko daleko zabere armáda. A časem tu nenechá kámen na kameni. Jenže pak se stalo něco jako zázrak. Vojenský páni si najednou řekli, že dvě cvičiště by sice byly fajn, ale eště lepší by možná bylo cvičiště sice jen jedno, jenže dvojnásobný. A tak svůj zájem přesunuli na Šumavu, na Sušicko. Zabrali mimo jiný Velhartice včetně kostela s touhle soškou.
Jenže to nedalo spát ňáký Markétě Vyskočilový. Nedokázala se smířit s tím, že by tahle památka měla skončit v rukou armády. Jednou se do Velhartic vypravila, zákaz nezákaz, aby tu sošku sebrala a převezla někam do bezpečí. Vlízt do kostela, kde už chyběly dveře, nebylo nic složitýho. Vzít tam sošku už vůbec ne. Jenže pak na ní narazila patrola. A dotyčnou pani nenapadlo nic chytřejšího, než dát se na útěk. Bohužel zazmatkovala a začala to brát směrem k čáře. Dovedete si představit, jak to v tehdejší době mohlo dopadnout. Uvědomte si, že byl zrovna rok 1958... Průstřel srdce a několik dalších zásahů – to se dá asi jen těžko přežít...
Ale soška se díky tomu zachránila. Protože hned příští měsíc ten kostel při cvičnejch střelbách do základů vyhořel."
Buškovi se zatmělo před očima.
„Na ňákou dobu jí poskytnul azyl páter Josef Břicháček v kostele v Zavlekově, jenže tam už skoro nebylo k hnutí. Vobrázky křížový cesty z kostela v Červeným Dřevě, něco z Prášil, něco z

Kašperskejch Hor,... No, nakonec se dostala až sem..."

Vyšli ven.
„Markéta Vyskočilová... to přece byla...," začal ze sebe páčit Bušek.
„To by byla babička Leontýnky," opravil ho Schliemann: „Jenže Leontýnka, tedy vlastně ani její maminka, se už nestihla narodit..."
„Takže hledat jí je zbytečný...," zněl zdrceně Buškův hlas: „Jenže jak já to vysvětlim... Ale dyť vono... vono vlastně není komu..."
Stejně tak je asi marné hledat Kámen všech přání. Vždyť vlastně ani s jistotou nevědí, zda je zazděn v zámku, v kostele nebo někde úplně jinde.

Vydali se směrem k nádraží.
„Jak že to tam bylo? Myslim na tom šutráku..."
„ Všechna Vaše přání se splní -jen..."
„Jen co?"
„Nevim. Bylo to vodlomený. Nebo vodsekaný. Ale jak se tak koukám na všechno kolem, pasovalo by tam jedno: ...jen pomyslete na vedlejší účinky!"

Bušek zapátral v kapse po občanském průkazu. Pokud jeho městys vzal již před jeho narozením ďas, musí se podívat, kam že se má vlastně vrátit domů.
A pokud se dlouhá desetiletí dějin jakýmsi zázrakem změnila dodatečně a halucinací není to, co prožívají právě teď, čím vlastně byl život, který prožili předtím? A pokud začne vyprávět o tom, co prožil v místech, která už tehdy neexistovala, neskončí náhodou v Dobřanech? Tedy pokud se dějiny nezměnily i v tomto punktu a ten ústav nebyl – třeba už kdysi dávno – také přeložen někam úplně jinam... Každopádně potíží se ztrátou paměti – totiž na ty události, které se v jeho životě odehrály, ale on je neprožil – těch se hned tak nezbaví. A jaké změny ve svém dosavadním životě zaznamená Schliemann? Jen Leontýnka je těchto starostí nadobro zbavena.

Jedno ale začínají pociťovat s nezvyklou naléhavostí – se stejnou, s jakou je jakési osudové volání ještě nedávno táhlo právě sem. Touhu vyrazit za vzpomínkami na život, který vlastně nikdy neprožili. Společně proniknout do míst, kde se kdysi nacházely Velhartice nebo Kašperské Hory. A objevit i tam jeden zvláštní nápadně přitesaný kámen. _____
_____

Miloš Hlávka
3. místo v próze oldpsavců, Trapsavec 2010

Jednosměrná jízdenka

Kola vlakům křešou hvězdy z kolejnic
a malují jim svatozář
zpívají v rytmu NIKDY NIKDE NIC
to na kuráž.

Závidím vlakům za sebou jisker prach
a vpředu dálku toužící
já už mám na dosah
cílovou stanici.

_____

Marta Pelikánová - Pelda
3. místo v poezii, Trapsavec 2010